

اصول طراحی مساجد

تألیف: محیا قوچانی (مدرس دانشگاه)

محمد تاجی (استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود)

www.ketab.ir

سرناسه	: قوچانی، محیا، ۱۳۷۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: اصول طراحی مساجد/ تألیف محیا قوچانی، محمد تاجی.
مشخصات نشر	: تهران: یزدا، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۹ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۵-۵۴۱-۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: معماری مساجد
موضوع	: Mosque architecture*
موضوع	: معماری مساجد - طرح و نقشه
موضوع	: Mosque architecture -- Design and plans*
موضوع	: معماری اسلامی
موضوع	: Islamic architecture
شناسه افزوده	: تاجی، محمد، ۱۳۵۸ -
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۷/۶ الف ۹۷۰/۱ NA۴۶۷۰
رده‌بندی دی‌سی	: ۷۲۶/۲
شماره ثبت، شناسایی ملی	: ۵۳۱۶۹۶۱

اصول طراحی مساجد

تألیف: محیا قوچانی (مدرس ش ۱)

محمد تاجی (استادیا) - شگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود

ناشر: یزدا / چاپ اول: ۱۳۹۷ / قطع: ۱۰ × ۱۷ / بداد صفحات: ۲۰۰ صفحه /

آماده‌سازی قبل از چاپ: نشریه تفکر معماری / حیرت‌یزد: قاسم حسینی /

چاپ و صحافی: یزدا / شمارگان: ۳۰۰ نسخه / قیمت: ۳۴۲۰ تومان /

ISBN: 978-600-165-541-8

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۶۵-۵۴۱-۸

نشر یزدا و گروه نشریات

دفتر نشر و نمایشگاه دائمی: تهران، سیدخندان، خیابان ارسباران، کوچه‌ی ستاری، پلاک ۲۲،

ساختمان یزدا دورنگار: ۲۲۸۸۵۶۵۱ (۰۲۱) تلفن: ۵۰-۲۲۸۸۵۶۴۷ (۰۲۱)

توجه: به موجب قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۱۰/۱۱ و همچنین قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی مصوب سال ۱۳۵۰ تمام حقوق این اثر به هر نحو برای نشر یزدا محفوظ است. نشر و پخش تمام یا قسمتی از این کتاب بدون اجازه ناشر، باعث پیگرد قانونی خواهد شد.

WWW.YAZDAMARKET.COM

← خرید آنلاین

https://www.instagram.com/yazdamarket/

← اینستاگرام

فهرست

پیش‌گفتار ۱۱

مبانی نظری ۱۳

۱-۱- مذهب ۱۴

۱-۱-۱- معماری مذهبی ۱۴

۲-۱- مسجد ۱۶

۳-۱- ویژگی‌های بنیادین مسجد ۱۸

۱-۳-۱- نمازگزار ۱۸

۲-۳-۱- سلسله رفتار ۱۹

۳-۳-۱- عوامل روانی ۱۹

۴-۳-۱- عوامل محیطی مؤثر ۲۱

۵-۳-۱- عوامل مغل تقرب ۲۴

۴-۱- مبانی معنوی در عناصر مساجد ۲۸

۱-۴-۱- فضا ۲۸

۲-۴-۱- شکل ۲۹

۳-۴-۱- تقارن ۲۹

۴-۴-۱- جهت‌مندی بنای مسجد ۲۹

۴۰-۵ بی‌جهتی.....

۴۰-۶ توجه به ذات مصالح.....

۳۱.....مسجد و شهر

۳۲-۱-۲ مسجد به عنوان یک عنصر شهری.....

۳۵-۲ نقش مسجد در تحول دوران مختلف تاریخی در هر یک از شهرها.....

۳۵-۱۲-۲ ساختار و هدایت رشد شهر.....

۳۷-۲۰-۲ الگوی توزیع کاربری‌ها در شهر.....

۳۹-۲۰-۲ ارتقای کیفیت فضایی در شهر.....

۴۱.....معماری مساجد

۴۲-۱-۳ بررسی تاریخی معماری مساجد.....

۴۲-۲-۳ خاستگاه معماری مساجد.....

۴۴-۱-۲-۳ سامانه کالبدی.....

۴۵-۲-۲-۳ سامانه سازه‌ای.....

۴۶-۲-۲-۳ سامانه کارکردی.....

۴۷-۳-۳ عناصر و فضاهای مسجد.....

۴۷-۱-۳-۳ ورودی یا دریاگاه (درای = وارد شدن، دای = برون رفتن).....

۴۹-۲-۳-۳ کرباس یا هشتی.....

۴۹-۳-۳-۳ صحن (حیاط).....

۵۰-۴-۳-۳ رواق.....

۵۱-۵-۳-۳ ایوان.....

۵۲-۶-۳-۳ شبستان.....

۵۳-۷-۳-۳ گنبدخانه.....

۵۴-۸-۳-۳ محراب.....

۵۵-۹-۳-۳ مناره.....

۵۷.....بررسی سبک‌های مختلف معماری مساجد

۵۸-۱-۴ الگوی مساجد با توجه به شیوه ساخت.....

۵۸	۱-۱-۴- مساجد شیستانی
۵۹	۲-۱-۴- مساجد گنبدخانه‌ای
۶۰	۳-۱-۴- مساجد ایوانی
۶۱	۲-۴- الگوی مساجد در دوره‌های چهارگانه معماری ایرانی
۶۱	۱-۲-۴- سبک خراسانی
۶۳	۲-۲-۴- سبک رازی
۶۴	۳-۲-۴- سبک اذری
۶۶	۴-۲-۴- سبک اصفهانی

ویژگی‌های کالبدی مؤثر در طراحی مساجد ۶۹

۷۰	۱۵ کالبد مساجد
۷۰	۱-۱-۵- ورود
۷۱	۲-۱-۵- فضای فیلتر و ماسک
۷۲	۳-۱-۵- وحدت در کثرت
۷۳	۴-۱-۵- ابهام و کشش
۷۴	۵-۱-۵- سلسله‌مراتب محرمیت
۷۵	۶-۱-۵- سلسله‌مراتب فضایی
۷۶	۷-۱-۵- ارتباط بین فضاهای پر و خالی
۷۷	۸-۱-۵- ارتباط بصری
۷۸	۹-۱-۵- کمیت و کیفیت نور
۷۸	۱۰-۱-۵- تناسبات

ویژگی‌های اقلیمی مؤثر در طراحی مساجد ۸۱

۸۲	۱-۶ میزان تأثیر اقلیم در طراحی مساجد
۸۲	۲-۶ اقلیم گرم و مرطوب
۸۳	۱-۲-۶ ویژگی مساجد در اقلیم گرم و مرطوب
۸۴	۲-۲-۶ تأسیسات مکانیکی مساجد در اقلیم گرم و مرطوب
۸۵	۳-۶ اقلیم گرم و خشک
۸۶	۱-۳-۶ ویژگی مساجد در اقلیم گرم و خشک

۸۷	۲-۳-۶- تأسیسات مکانیکی مساجد در اقلیم گرم و خشک
۸۸	۴-۶- اقلیم معتدل و مرطوب
۸۹	۱-۴-۶- ویژگی مساجد در اقلیم معتدل و مرطوب
۹۰	۲-۴-۶- تأسیسات مکانیکی مساجد در اقلیم معتدل و مرطوب
۹۲	۵-۶- اقلیم سرد و خشک
۹۳	۱-۵-۶- ویژگی مساجد در اقلیم سرد و خشک
۹۴	۲-۵-۶- تأسیسات مکانیکی مساجد در اقلیم سرد و خشک

۹۹- ضوابط و استانداردهای طراحی مساجد

۱۰۰	۱-۷- مضامین کاربردی در طراحی مساجد
۱۰۱	۱-۱-۷- حوزه های عبادی
۱۰۱	۲-۱-۷- وزه و منی آه ارشی
۱۰۱	۳-۱-۷- حوزه اداری
۱۰۲	۲-۷- ضوابط و استانداردهای شناسان اذان در مساجد
۱۰۳	۱-۲-۷- عملکرد مهندسی رسانی و شربتی در مساجد
۱۰۴	۳-۷- مهندسی و تناسبات شبستان
۱۰۵	۴-۷- سرانه نمازگزار
۱۰۶	۱-۴-۷- تناسبات فیزیکی بدن انسان در رکوع
۱۰۷	۲-۴-۷- تناسبات فیزیکی بدن انسان در قنوت
۱۰۷	۳-۴-۷- تناسبات فیزیکی بدن انسان در سجده
۱۰۸	۴-۴-۷- تناسبات فیزیکی بدن انسان هنگام شنود خطابه و سخنرانی در مسجد
۱۰۸	۵-۷- ضوابط و استانداردهای وضوخانه
۱۰۹	۱-۵-۷- تناسبات فیزیکی و مهندسی بدن انسان در وضو
۱۱۰	۶-۷- ضوابط و استانداردهای کفشدراری
۱۱۱	۷-۷- ضوابط و قوانین طراحی و ساخت مساجد
۱۱۳	۸-۷- دیگرام ارتباطات فضاها در مسجد

۱۲۱- طراحی مساجد با ملاحظات پدافند غیرعامل

۱۲۲	۱-۸- اهمیت رعایت پدافند غیرعامل
-----	---------------------------------

- ۱۲۳..... ۲-۸- نقش مساجد چندمنظوره با رویکرد پدافند غیرعامل
- ۱۲۵..... ۳-۸- شاخص‌های مکان‌یابی مساجد چندمنظوره با ملاحظات پدافند غیرعامل
- ۱۲۷..... ۱-۳-۸- شاخص‌های با اهداف امنیتی- دفاعی
- ۱۳۰..... ۲-۳-۸- شاخص‌های معماری دفاعی
- ۱۳۱..... ۳-۳-۸- شاخص‌های محیطی و جغرافیایی
- ۱۳۳..... ۴-۳-۸- شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
- ۱۳۶..... ۴-۸- شاخص‌های مرتبط با طراحی معماری مساجد به عنوان پناهگاه چندمنظوره
- ۱۳۹..... ۱-۴-۸- م.م.
- ۱۴۰..... ۲-۸- سازمان‌دهی فضایی
- ۱۴۱..... ۳-۴-۸- م.م.
- ۱۴۲..... ۴-۴-۸- ملاحظات شرایط ضروری
- ۱۴۳..... ۵-۴-۸- طراحی از دیدگاه
- ۱۴۴..... ۶-۴-۸- ارتباط با سطح زمین
- ۱۴۴..... ۷-۴-۸- سطح زیربنای مسجد
- ۱۴۵..... ۸-۴-۸- ارتباط فضای داخلی
- ۱۴۶..... ۹-۴-۸- طراحی ارگونومی پناهگاه مسجد

۱۵۱..... بررسی و نقد معماری مساجد معاصر

- ۱۵۲..... ۱-۹- مقایسه مساجد سنتی و معاصر
- ۱۵۸..... ۲-۹- تحلیل مسجد ولیعصر (عج)
- ۱۵۹..... ۱-۲-۹- ارزش‌های مثبت مسجد ولیعصر (عج)
- ۱۶۱..... ۲-۲-۹- نکات منفی مسجد ولیعصر (عج)
- ۱۶۸..... ۳-۹- تحلیل مسجد الغدير
- ۱۷۳..... ۴-۹- تحلیل مسجد دانشگاه تهران

۱۸۱..... پیوست

۱۹۳..... منابع

پیش‌گفتار

با توجه به اهمیت قوی آینده‌پژوهی در مطالعات معاصر، تصمیم‌گیری هوشمندانه در معماری ناشی از برآیند طراحی را تشکیل می‌دهد. طراح با موضوع و اهداف یک پروژه طراحی (مسجد) آشنا می‌گردد و به صورتی نظام‌مند، اطلاعات و ایده‌های مطلوب را در سطوح مختلف به بار می‌گیرد. به کارگیری تصمیمات اتاق فکر، خلاقیت گروه طراحی را افزایش می‌دهد. همچنین موجب می‌شود تا تمامی مراحل طراحی به طور متمرکز و هدفمند صورت گرفته و بهره بیشتری از منابع حاصل شود.

بنابر آنچه گفته شد، تلاش کرده‌ایم با استفاده از برار تصمیم‌گیری هوشمندانه و تکنیک‌های مهندسی تصمیم‌گیری، میزان اهمیت عواملی همچون مشخصات سایت، اقلیم، ضوابط ساختمانی، جمعیت‌شناسی استفاده‌کنندگان، سبک‌های دسترسی و... در طراحی مساجد را مطرح کنیم. ذکر این نکته ضروری است که، علاوه بر کیفیت عملکرد مکان، روح فضا، ارزش نمادین و زیبایی‌شناختی آن، مشارکت اجتماعی مردم و فرصت آن‌ها برای انتخاب بر میزان مزایا و هزینه بهره‌برداری از محیط طراحی شده مسجد، تأثیرگذارند.

کتاب حاضر در ۹ فصل تهیه شده است و شامل مبانی نظری، رابطه مسجد و شهر، بررسی سبک‌های مختلف، ویژگی‌های کالبدی و اقلیمی مؤثر در طراحی، ضوابط و استانداردهای طراحی، ملاحظات پدافند غیرعامل در طراحی و نقد

معماری مساجد معاصر، می‌باشد. مسلماً این کتاب خالی از اشکال نبوده، بنابراین صمیمانه تقاضا می‌کنیم نظرات ارزشمند خود را جهت بهبود کتاب در سایت گروه مشاوران تصمیم‌گیری هوشمندانه www.idmcg.com مطرح فرمایید.

قوچانی - تاجی

۱۳۹۷

www.ketab.ir